Секція: Економіка та управління національним господарством

Бержанір А. Л.
к. соц. н., доцент кафедри суспільних дисциплін
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
Бержанір І.А.
к. е. н., ст. викладач кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки
Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини
м. Умань, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ БІЗНЕСУ

Пошук оптимальної моделі ринкових відносин та соціальна нестабільність обумовлюють необхідність формування таких соціально відповідальних відносин бізнесу і держави, які враховували б інтереси суспільства. У цих умовах необхідно об'єднати зусилля бізнесу та держави у вирішенні проблем суспільного розвитку. Це вимагає розробки політики соціально відповідальної поведінки бізнесу і держави. В результаті формується стратегічна соціальна відповідальність, результатом якої є не тільки фінансові кошти, які виділяються бізнесом для вирішення соціальних проблем населення, а й визнання значущості бізнесу в суспільстві, його ролі у створенні найкращих умов життєдіяльності суспільства.

Відповідальність підприємців перед суспільством повинна стати нормою, що виходить із самої сутності бізнесу, оскільки бізнес – це не тільки економічний, але й соціальний інститут, причому соціальні аспекти у ньому невіддільні від економічних.

Разом з тим, багато бізнесменів вважають, що їх соціальні функції і соціальна відповідальність полягають, передусім, тільки у тому, щоб організувати робочі місця, забезпечити своїм співробітникам гідну зарплату і платити податки державі. У масовій свідомості людей в уявлення про соціальні функції бізнесу входить також благодійність, оскільки бізнес має поділитися з народом грішми через несправедливу приватизацію та реформи загалом. Суспільство, таким чином, очікує прояву різних форм соціального піклування бізнесу про населення країни.

Українські вчені-економісти відзначають, що соціальна відповідальність загалом – це концепція, що заохочує враховувати інтереси суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на інших людей, громади та навколишнє середовище в усіх аспектах. Соціальна активність підприємств позитивно впливає як на діяльність самого підприємства, так і на суспільство в цілому (рис. 1).

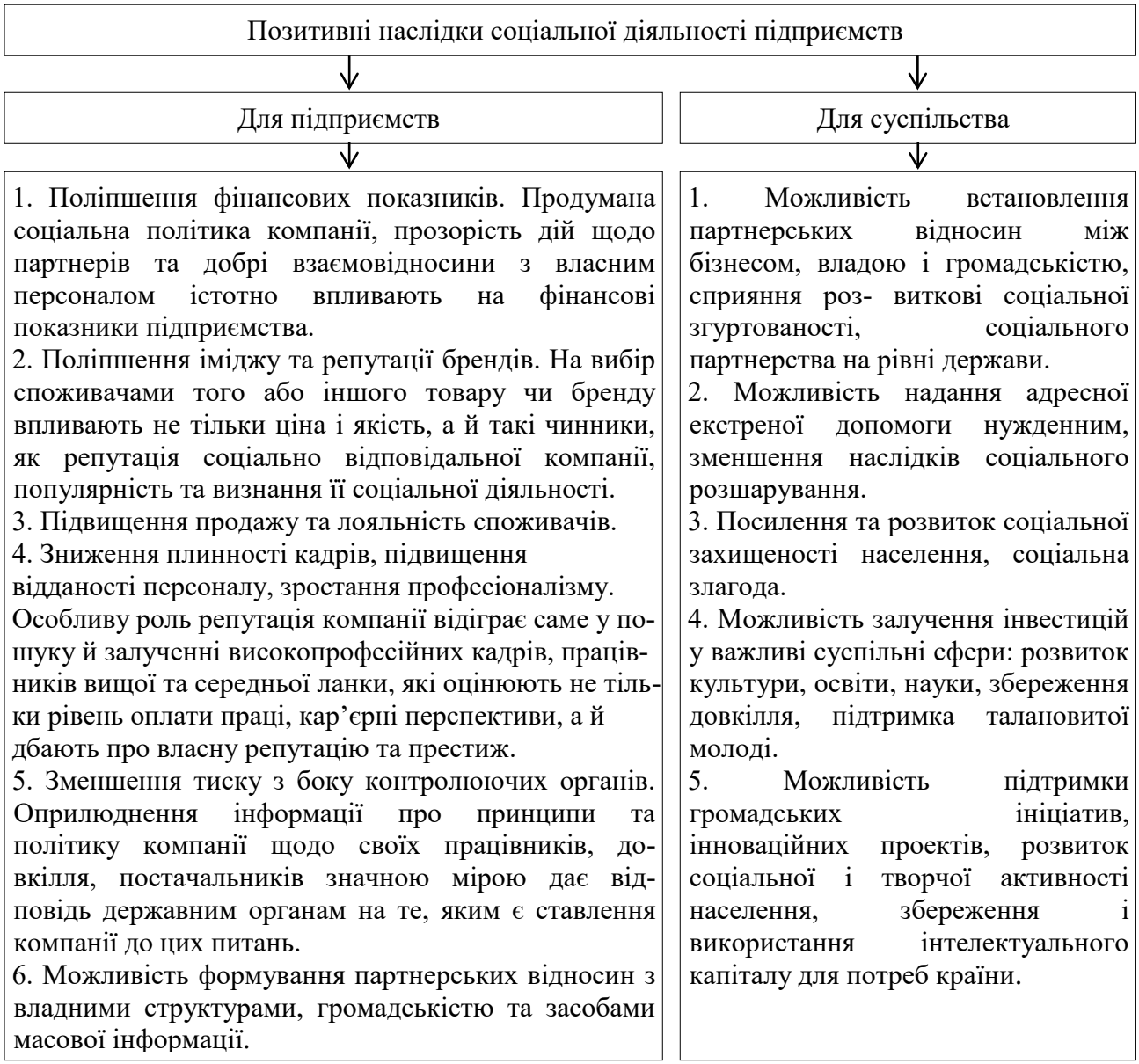

Рис. 1. Позитивні наслідки соціальної діяльності підприємств

Джерело: [1, с.193].

Науковці стверджують, що економічна та соціальна політика повністю залежать одна від одної. Деякі політики та бізнесмени вважають, що вирішення питань розвитку економіки має стояти на першому місці, найкращі ресурси

мають віддаватися їй, а на соціальні потреби піде те, що залишилося. Економіка в принципі не зможе зростати, якщо всередині країни не купуватиметься її продукція, а бізнес не буде зацікавленим у проведенні соціальної політики та подоланні соціальних проблем [2, с. 43].

Застосування принципів соціально відповідального бізнесу означає нерозривність економічної складової функціонування компанії з її соціальною відповідальністю перед суспільством. На практиці це означає виділення компаніями різноманітних ресурсів на підтримку соціально значущих проектів з метою формування середовища для розвитку бізнесу і створення сприятливої громадської думки про такі компанії.

Різноманітність соціальних функцій бізнесу проявляється у різних сферах життєдіяльності суспільства, основними з яких є:

– споживчий ринок товарів і послуг (ціноутворення, якість товарів і послуг, здоров'я і безпеку споживачів, реклама і конкуренція, етика ведення бізнесу);

– управління персоналом і корпоративна культура (трудові права і винагорода за працю, охорона праці, безпека і здоров'я на робочому місці, розвиток персоналу, професійний і кар'єрний ріст, орієнтація на збереження духовних цінностей і традицій корпоративної культури);

– середовище проживання людини (екологічна безпека виробництва, споживання природних ресурсів, утилізація відходів, енергозбереження);

– місцеве співтовариство (партнерство з місцевою громадою та владою, громадянські ініціативи, програми соціального і культурного розвитку населення);

– сфера прав людини (дотримання прав працівника і громадянина на робочому місці, запобігання будь-яким формам дискримінації, примусової праці, дотримання прав людини).

Тому одним із важливих аспектів підвищення соціальної відповідальності бізнесу є заходи з боку держави не тільки на законодавчому рівні (що теж є вагомим чинником), а й проведення постійного соціального діалогу та

соціального партнерства. Головна їх суть полягає у формуванні та реалізації державної соціальної політики, в постійних конструктивних переговорах сторін, узгодженні позицій та спільному розв'язанні такої важливої проблеми, як консолідація українського суспільства на шляху реалізації пріоритетних національних інтересів. Ці дії повинні базуватись на принципах: законності, добровільності, рівноправності, паритетності представництва, пріоритетності узгоджувальних процедур, взаємоповаги, відповідальності сторін [3, с. 28].

Виходячи з цього, державна підтримка соціальних функцій бізнесу повинна являти собою систему заходів різних рівнів влади, спрямованих на створення господарюючим суб'єктам, позадержавним структурам, громадським організаціям та особистості умов для вирішення соціальних проблем.

Перш, ніж очікувати від бізнесу соціальної віддачі і належної соціальної відповідальності, необхідно створити відповідні умови, які сприяють реалізації його соціальних функцій. Державну підтримку слід розуміти як систему прямих та непрямих адміністративних заходів для реалізації бізнесом своїх соціальних можливостей.

Необхідна продумана політика органів влади в сфері не тільки бізнесу, але і господарських відносин. Така політика повинна формуватися та реалізовуватися з широким залученням різних інститутів громадського самоврядування, бізнес-об'єднань, населення. Бізнес за активного використання податкової, кредитно-фінансової та приватизаційної політики найшвидше створює передумови для включення ринкових механізмів регулювання економіки, що призводить до збільшення обсягів і різноманітності продукції, підвищення її якості і зниження витрат, забезпечуючи у перспективі стійкий розвиток.

Формування сприятливого економічного середовища, яку стимулюватиме загальну стійку діяльність суб'єктів бізнесу, має відбуватися на основі ефективності заходів підтримки з боку органів влади. Таке економічне середовище формується в результаті проведення владними структурами необхідних заходів:

– створення правових, економічних, організаційних умов для стійкої діяльності підприємництва;

– розвитку інфраструктури підтримки підприємництва з надання методичної, інформаційної, консультаційної, виробничої і навчально-освітньої підтримки;

– усунення адміністративних бар'єрів, що перешкоджають розвитку бізнесу;

– вдосконалення методів і механізмів фінансової підтримки;

– залучення іноземних інвестицій;

– створення нових робочих місць;

– зміцнення соціального статусу і підвищення престижу підприємницької діяльності.

Разом з тим, слід звернути увагу на те, що в нашому суспільстві у представників владних структур та бізнесу поки немає чіткого розуміння критеріїв та уявлень щодо системної реалізації соціальних функцій бізнесу. Результатом цього є низький рівень життя громадян, накопичення соціальних проблем, виникнення соціальних конфліктів тощо.

Соціально відповідальний бізнес сприяє не тільки вирішенню багатьох проблем у країні, але і гармонізації відносин між різними соціальними групами, які, в кінцевому рахунку, закріплюються у вигляді соціальних традицій, які використовуються під час оцінки діяльності бізнесу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку : монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2010. – 348 с.

2. Дії влади у сфері економічної політики : позиції фахівців // Нац. безпека і оборона. – 2011. – № 3. – С. 37–44.

3. Концепція сучасної державної кадрової політики України : наук. вид. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 56 с.